

BÜLTEN

Sayı: 22 Haziran 2011

2-3 TCMB 2011-2015 Stratejik Planı

4 Rakamlarla Türkiye Ekonomisi

5 TCMB Birimleri

6 Veriler ve Terimler Sözlüğü

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının Yeni Başkanı

Doç. Dr. Erdem BAŞÇI

Beş yıllık görev süresi 18 Nisan 2011 tarihinde sona eren Durmuş Yılmaz'dan boşalan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Başkanlığına Bakanlar Kurulu Kararı ve Cumhurbaşkanının Onayı ile 19 Nisan 2011 tarihi itibarıyla Doç. Dr. Erdem Başçı atandı. Görev devir teslimi nedeniyle düzenlenen toplantıda Yılmaz ve Başçı birer konuşma yaptılar. Başkan Başçı, konuşmasında TCMB tarafından açıklanan 2011-2015 Stratejik Planı'nda yer alan ilkelere bağlılığını açıkladı.

TCMB'nin 21. Başkanı olan Erdem Başçı 1966 yılında Ankara'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini TED Ankara Kolejinde 1983 yılında tamamladı; ODTÜ Elektrik ve Elektronik Mühendisliği bölümünden 1987 yılında yüksek şeref derecesiyle mezun oldu. Bilkent Üniversitesinde İşletme Yüksek Lisans Programını 1989 yılında birincilikle bitirdi. Bilkent Üniversitesinden İktisat dalında yüksek lisans (1990) ve Johns Hopkins Üniversitesinden (ABD) İktisat yüksek

lisans (1993) derecelerini aldıktan sonra, Bilkent Üniversitesinden İktisat Doktoru (1995) unvanını aldı. 1995 - 2003 yılları arasında Bilkent Üniversitesi İktisat Bölümünde öğretim üyesi olarak çalıştı. 1999 yılında Doçent unvanını alan Başçı'nın araştırma yaptığı ve ders verdiği konular, para iktisadı, finansal iktisat, makro iktisat kuramı ve matematiksel iktisattır. Doç. Dr. Başçı, İngiltere'deki York Üniversitesinde 1999 yılında misafir öğretim üyesi olarak dersler verdi ve uluslararası kongrelerde çok sayıda tebliğ sundu. Doç. Dr. Başçı'nın akademik çalışmaları, Oxford Economic Papers, Journal of Banking and Finance, Journal of Economic Dynamics and Control ve Journal of Mathematical Economics gibi dergilerde yayımlandı. Ayrıca Başçı'nın Springer-Verlag ve Palgrave yayınevleri tarafından basılmış kitaplarda yer alan ortak çalışmaları, iktisat yazınına teorik katkılarının yanı sıra Türkiye ekonomisi üzerine yayımlanmış çalışmaları da bulunmaktadır.

TCMB Banka Meclisi ve Denetleme Kurulu Üye Seçimleri

12 Nisan 2011 tarihinde gerçekleştirilen TCMB 79. Olağan Genel Kurul Toplantısında, Banka Meclisi üyeliklerine görev süreleri dolan Mehmet Vehbi Çitak ile Dr. Lokman Gündüz yeniden seçildi. Denetleme Kurulu A Sınıfı üyeliğine Yasin Aydın seçilirken, B ve C sınıfı üyeliğine Abdullah Yalçın, D sınıfı üyeliğine de Mustafa Saim Ünsal yeniden seçildi.

Doç. Dr. Erdem Başçı'dan boşalan Başkan Yardımcılığı görevine 29 Nisan 2011 tarihi itibarıyla Prof. Dr. Turalay Kenç; Burhan Göklemez'in emekliye ayrılması ile boşalan Başkan Yardımcılığı görevine ise 5 Haziran 2011 tarihinde Necati Şahin atanmıştır.

TCMB 2011 - 2015 Stratejik Planı

Merkez bankalarında stratejik plan, yürütülen hizmetlerde geçmişte yapılardan yola çıkılarak, önceliklerin ve sorumlulukların yeniden gözden geçirilip gerekli düzenlemelerin yapılmasına ve dolayısıyla da gelecekte gerçekleştirilecek faaliyetlerin belirlenerek açıklanmasına ışık tutan bir yol gösterici niteliğindedir. Bu çerçevede uzun vadeli politikalar oluşturmakla yükümlü kurumlar olan merkez bankaları stratejik planlarını oluşturmakta ve açıklamaktadırlar.

TCMB, stratejik planlama çalışmalarına 1996 yılında gerçekleştirilen arama konferanslarıyla başlamış, 2002 yılında hazırlanan ilk stratejik plan ile devam etmiştir. 2002 yılından 2011 yılına kadar devam

eden on yıllık süreçte stratejik planlar üçer yıllık dönemler için hazırlanmış ve her yıl güncellenmiştir. 2011 yılı ile başlayan dönemde ise stratejik planlar beşer yıllık dönemler halinde hazırlanmakta ve her üç yılda bir güncellenmektedir. Geçmiş on yıllık deneyimden faydalanarak, bütün birimlerin katılımıyla hazırlanan yeni dönem stratejik planında TCMB'nin tüm faaliyetlerinin kapsanmasına özen gösterilmiştir.

2011 - 2015 yıllarını kapsayan TCMB Stratejik Planı'nda, Bankaya yasayla verilen görevler ile kurumsal iç destek hizmetleri üç stratejik alan ve bu alanların altında yer alan 30 tema ile tanımlanmıştır.

Kamusal Alan Temaları

- Fiyat istikrarı
- Finansal istikrar
- Ödeme sistemleri
- Rezerv yönetimi
- Hükümete mali ajanlık, danışmanlık ve haznedarlık
- Emisyon politikası
- Bankaların ve finansal kuruluşların yerinde denetimi
- İstatistik verilerin derlenmesi ve yayımlanması
- İletişim, şeffaflık ve hesap verme

Küresel Alan Temaları:

- Merkez bankaları arasındaki rol
- Uluslararası platformlarda etkililik ve belirleyicilik
- Yakın çevrede ve bölgede etkililik
- Avrupa Birliği'ne katılım süreci rolleri
- Uluslararası normlara uyum sağlama
- Uluslararası anlaşmalardan kaynaklanan yükümlülükler

Kurumsal Alan Temaları:

- Liderlik, yönetim ve stratejik planlama
- Kalite yönetim sistemi
- Örgüt yapısı
- İnsan kaynakları ve eğitim süreçleri
- Teknolojik altyapı ve bilişim sistemleri
- Kurumsal iç iletişim ve banka içine yönelik etkinlikler
- İnşaat, lojistik ve dış destek hizmetleri
- Kamuoyuyla ilişkiler, tanıtım faaliyeti ve banka dışına yönelik etkinlikler
- İç kontrol sistemi
- Denetim faaliyeti
- Hukuki yapı
- Bilgi - belge üretimi ve yönetimi
- Kurumsal devamlılık ve güvenlik
- Muhasebe ve bütçeleme
- Şubelerde verilen hizmetler

Vizyonumuz

Bağımsızlığı, güçlü örgüt yapısı, nitelikli kadrosu, teknolojik üstünlüğü ve etkili sonuçlar alma özelliği ile TCMB'nin dünyanın önde gelen merkez bankaları arasında yer almasını temin etmektir.

Misyonumuz

Para, kredi ve sermaye piyasaları başta olmak üzere ekonomideki tüm sektörlerin sağlıklı bir biçimde işlemesi amacıyla fiyat istikrarını temin edecek, finansal istikrarın sağlanmasına katkı yapacak politikaları oluşturmak ve uygulamak, döviz ve altın rezervlerini yönetmek, ülkenin banknot ihtiyacını karşılamak, dolaşımdaki banknotun sağlıklı ve güvenilir olmasında sürekliliği temin etmek, ödeme sistemlerini kurmak ve işletmek, uluslararası ilişkileri geliştirerek bölgesel ve küresel ölçekte etkililiği artırmak, hesap verme sorumluluğu taşıyan şeffaf bir kurum olarak yönetim ilkeleri çerçevesinde çalışanlarına, paydaşlarına ve topluma değer katmaktır.

İlkelerimiz

- **Bağımsızlık:** Banka, kanunlarla belirlenen görevleri yerine getirirken Hükûmetten, diğer kamu kurumları ve kuruluşları ile özel kuruluşlardan bağımsız olarak karar verir ve bu kararların sorumluluğunu tek başına üstlenir.
- **Şeffaflık ve Hesap Verme:** Banka, şeffaflık ilkesi gereği politika uygulamalarını ve bu uygulamaların gerekçelerini kamuoyuna açıklar. Banka finansal tabloları, kamuyu ilgilendiren stratejik kararlar, para politikası ile ilgili ilkeler ve hedefler, uzun dönemli stratejik amaçlar; zamanında, kanuni sınırlamalar da dikkate alınarak kamuoyu ile paylaşılır. Kurumların, kuruluşların ve bireylerin bilgi talepleri dikkatle değerlendirilir ve en kısa zamanda doğru bir şekilde yanıtlanır.
- **Güvenilirlik:** Banka, politika uygulamalarını, kamuoyuna ilan ettiği şekilde ve zamanda, bu politikalarla sapmalara yol açmaksızın gerçekleştirir. Bankanın politika uygulamalarındaki bu istikrarlı tavrı, kamuoyunda Bankaya olan güvenin tesis edilmesinde

rol oynar. Diğer taraftan belirlenen ve kamuoyuna duyurulan stratejik hedeflerin gerçekleşme oranı da güvenilirliğin artırılmasında önemli bir etkidir.

- **Kamu Yararı:** Banka, izlediği politikalarda ve yürüttüğü hizmetlerde kamu yararını gözetir. Toplumun tüm kesimlerinin beklentilerini ve ihtiyaçlarını dikkate alır. Banka, kamu yararını gözetirken, uzun dönemli düşünür; küçük grupların değil geniş kitlelerin çıkarlarını ön planda tutar.

- **Etkililik ve Etkinlik:** Banka, faaliyetini yürütürken kamu hizmeti sağladığının bilincindedir. Kâr amacı güden bir kuruluş olmayıp, optimum kaynak kullanımı ile kaliteli çıktılar elde etmeyi hedefler. Elde edilen bu çıktıların ulaşılmak istenen stratejik amaçlara ve hedeflere ne kadar hizmet ettiği birincil öncelik taşıır. Uygulamalarının iktisadi birimler üzerindeki sonuçlarını değerlendirerek gerekli önlemleri alır.

Uluslararası Rezervler

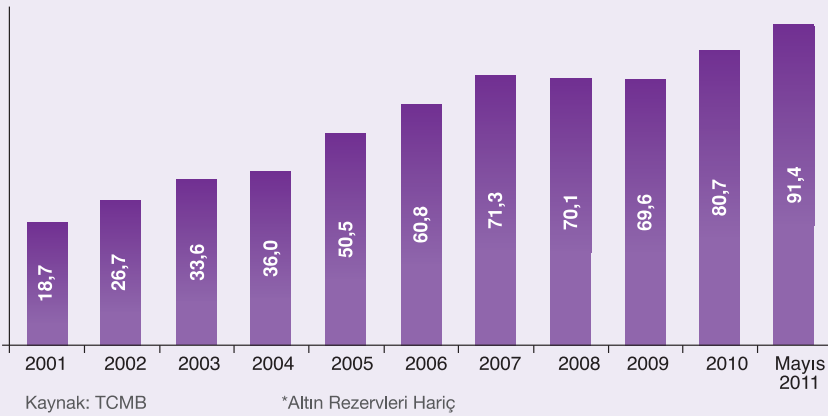
Para politikası hedefleri ve uygulamaları çerçevesinde uluslararası altın ve döviz rezervlerini saklamak ve yönetmekle görevli olan kurum TCMB'dir.

22 Şubat 2001 tarihinden itibaren uygulanmakta olan dalgalı döviz kuru rejimi altında TCMB,

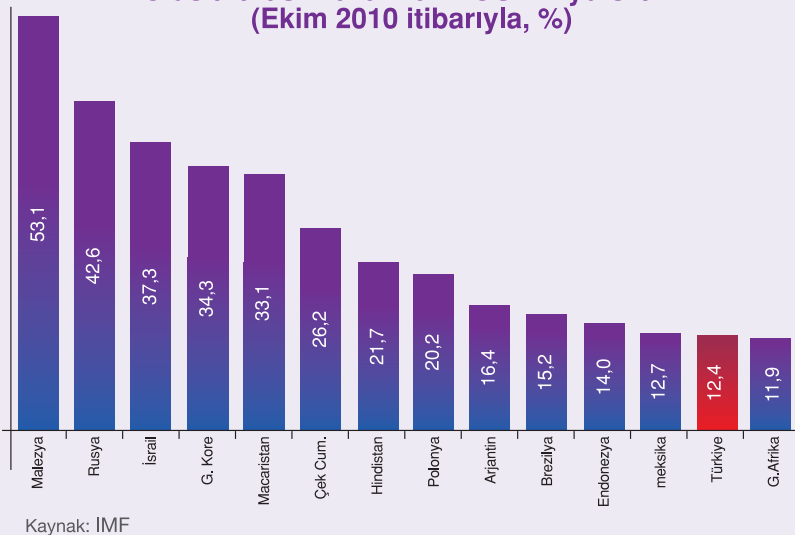
- Para ve kur politikalarına olan güveni sağlamak ve bu politikaları desteklemek,
 - Hazinesin yabancı para iç ve dış borç servisini gerçekleştirmek için gerekli döviz likiditesini bulundurmak,
 - İç ve dış şoklara karşı kırılganlığı azaltmak,
 - Uluslararası piyasalarda ülke ekonomisine duyulan güveni artırmak,
- amaçlarına yönelik olarak rezerv tutmaktadır. TCMB mevcut rezerv miktarını artırmak amacıyla şeffaf ve ılımlı bir rezerv biriktirme politikası izlemekte, döviz arzının döviz talebine

kıyasla arttığı dönemlerde rezerv biriktirme amaçlı döviz alım ihaleleri gerçekleştirmektedir. Bu doğrultuda, 2002 yılından itibaren TCMB toplam 79,6 milyar ABD doları net döviz alımı gerçekleştirmiştir. Bu alımların sonucunda, 2001 yılında yaklaşık 20 milyar ABD doları seviyesinde olan uluslararası döviz rezervlerimiz 2011 yılı Mayıs ayı sonu itibarıyla yaklaşık 91,4 milyar ABD doları seviyesine yükselmiştir. Rezervlerimizin dağılımına bakıldığında toplam rezervlerin %92'sinin döviz varlıkları, %6,1'inin altın, %1,7'sinin Özel Çekme Hakları, %0,2'lik bölümünün ise IMF Rezerv Pozisyonundan oluştuğu görülmektedir. Diğer gelişmekte olan ülkeler ile karşılaştırıldığında TCMB'nin brüt uluslararası rezervleri görece olarak düşük düzeydedir. Bu kapsamda TCMB, gerçekleştirdiği şeffaf döviz alım ihaleleri yoluyla rezerv biriktirmeye devam etmektedir.

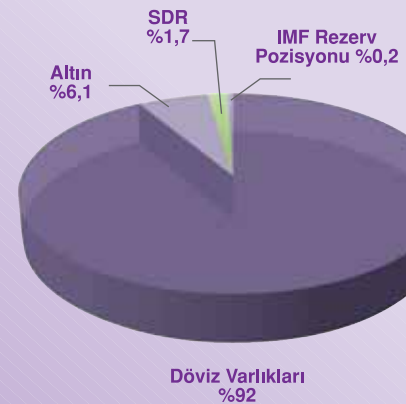
TCMB Döviz Rezervleri (2001 - Mayıs 2011, Milyar ABD Doları)

Seçilmiş Ükelere Ait Uluslararası Rezervlerin GSYİH'ye Oranı (Ekim 2010 itibarıyla, %)

Uluslararası Rezervlerin Kompozisyonu

Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü

Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, 1979 yılı Ekim ayına kadar Emisyon ve Bankacılık Genel Müdürlüğü adıyla faaliyet göstermiş, bu tarihten sonra Bankacılık ve Krediler Genel Müdürlüğü olarak isim değiştirmiştir. 1981 yılı Ağustos ayında ise Krediler Genel Müdürlüğü ve Bankacılık Genel Müdürlüğü olarak ikiye ayrılarak faaliyetlerine devam etmiştir.

2001 yılında Bankamız Kanunu'nda yapılan değişiklik ile Bankamızın temel amacı fiyat istikrarını sağlamak olarak belirlenirken, finansal sistemin istikrarını sağlamak ve düzenleyici tedbirleri almak destekleyici amaç olarak tanımlanmıştır. Yapılan bu değişiklik ile finansal piyasalarda faaliyet gösteren kurumlarda ve ödeme sistemlerinde istikrarın sağlanması, sistemdeki gelişmelerin yakından izlenmesi, değerlendirilmesi ve önlemlerin alınabilmesi için Genel Müdürlük, Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü adı altında yeniden yapılandırılmıştır.

Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü'nün başlıca görevleri şunlardır:

- Finansal istikrarın sağlanması ve sürdürülmesi amacıyla yönelik olarak finansal sektörde faaliyet gösteren kuruluşlar ve mali piyasalarla ilgili gelişmeleri izlemek, değerlendirmek, araştırma ve incelemeler yapmak, gerektiğinde ilgili mercilere görüş vermek,
- Finansal İstikrar Raporu'nu hazırlamak,
- Finansal piyasalarda faaliyet gösteren kuruluşların taşıdığı risklerin izlenmesine ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapmak,

- Zorunlu karşılıklara ve gerektiğinde umumi dispoñibiliteye ilişkin esas ve şartları belirlemek ve uygulamayla ilgili işleri yürütmek,
- Bankaların kredi verme işlemleri ve mevduat kabulünde uygulayacakları faiz oranları ve katılma hesaplarında uygulayacakları kâr ve zarara katılma oranları ile kredi işlemlerinde faiz dışında sağlanacak diğer menfaatlere ilişkin esas ve şartları belirlemek,
- Bankalar, finansal kiralama şirketleri, factoring şirketleri, finansman şirketleri ve Bankaca uygun görülecek benzeri finansal kuruluşların müşterilerinin kredi ve risk bilgileri ile protestolu senet ve karşılıksız çek bilgilerini toplamak ve bu kuruluşlara bildirmek,
- Çeşitli mevzuat ile Bankaya verilen görevleri yerine getirmek ve bankalararası takas odaları faaliyetlerini yürütmek,
- Bankanın Türk lirası mevduat hesaplarından nakden ve hesaben yapılacak ödemelere, mevduat, havale ve senet tahsili işlemlerinin yapılmasına, Bankaca yapılacak her türlü bankacılık işlemlerinde uygulanacak faiz, komisyon, ücret ve masraflara ilişkin esasları belirlemek, şifreye tabi işlemlerde kullanılacak şifre formüllerini hazırlamak, Tarifeler Yönetmeliği'nde yapılacak değişikliklere ilişkin birim taleplerini eş güdüm içinde sonuçlandırmak.

Bankacılık ve Finansal Kuruluşlar Genel Müdürlüğü, Finansal Sektör Değerlendirme, Düzenleme ve İzleme, Ödeme Araçları ve Takas İşlemleri, Risk Merkezi, Yatırım ve Finansman Araçları, Kambiyo Mevzuatı olmak üzere 6 müdürlükten oluşmakta ve 116 personeli ile faaliyet göstermektedir.

Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi

“Uluslararası Rezervler ve Döviz Likiditesi” tablosuna ilişkin bilgiler, IMF’nin “İşlevsel El Kitabı”nda (Operational Guidelines) belirtilen tanım, kapsam ve sınıflandırmalar paralelinde TCMB ve T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı kaynaklı verilerle üretilmektedir. Aylık bazda hazırlanan söz konusu tablo resmi döviz varlıkları ile döviz varlıklarından önceden belirlenmiş (vadeye kalan süreleri de içerecek şekilde) ve şarta bağlı kısa vadeli net olası çekilişleri gösteren detaylı bilgileri kapsamakta olup üç bölümden oluşmaktadır. Birinci

bölümünde, resmi rezerv varlıkları ve diğer döviz varlıkları yer almaktadır. Bunlardan resmi rezerv varlıkları, “döviz rezervleri” (menkul kıymetler ile efektif mevcudu ve depo hesapları), “IMF Rezerv Pozisyonu”, “SDR’ler” ve “Altın” dan oluşmaktadır. Menkul kıymetler ve altın, piyasa fiyatı üzerinden değerlendirilmektedir. Diğer döviz varlıkları kaleminde ise uluslararası kuruluşlara iştirakler, muhtelif alacaklar ve diğer varlıklar yer almaktadır. İkinci bölümde, döviz varlıklarından önceden belirlenmiş kısa dönem net çıkışlar başlığı altında, döviz kredileri, menkul kıymetler ve

mevduatlar verilmekte, üçüncü bölüm ise döviz varlıklarından şarta bağlı kısa dönemli net çıkışların nominal değerlerini kapsamaktadır. Bunlar vadelerine göre, Hazine tarafından geri ödemesine garanti verilen kamu kesimi döviz kredilerinden bir yıl içinde ödenecek anapara ve faiz tutarları, kalan vadesi bir yıldan uzun olan Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesaplarını, bankaların TCMB nezdindeki döviz cinsinden mevduat munzam karşılıklarını, akreditifleri, garantisiz ticari borçları, ödenecek senet ve havaleleri içeren kalemler şeklinde yansıtılmaktadır.

Daha fazla bilgi için: <http://www.tcmb.gov.tr> (Veriler)

Terimler Sözlüğü

Stratejik Planlama

Bir kurumda görev alan her kademede ki kişinin katılımını ve kurum yöneticisinin tam desteğini içeren sonuç almaya yönelik çabaların bütününi teşkil etmektedir. Bu anlamda terim, çalışanların ihtiyaç ve beklentilerinin, çalışanlar ve politika yapıcılarının kurum misyonunun, hedeflerinin ve performans ölçümünün belirlenmesinde aktif rol oynamasını ifade etmektedir. “Şu anda neredeyiz?”, “Nerede olmayı istiyoruz?”, “Gelişmemizi nasıl ölçebiliriz?”, “Olmak istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz?”, “Gelişmemize yönelik yol haritamızı nasıl saptayabiliriz ve denetleyebiliriz?” şeklindeki sorulara verilecek yanıtlar ve stratejik planın diğer unsurları stratejik planlama belgesinin içeriğini oluştururlar.

Kurumsal Yönetişim

Bir kurumun stratejik yönetimi ve yönlendirmesi ile görevli ve sorumlu üst yönetimin, bu görevlerini ve sorumluluklarını yerine getirirken işletme üzerinde belirli nedenlerle “hak sahibi” olan hissedarlar, çalışanlar, tedarikçiler, müşteriler ve diğer toplumsal kurumlarla olan ilişkilerini kapsamaktadır. Kurumsal yönetişimin üç aşaması vardır. Bunlar: “Yapılandırma” (işletmenin misyonunun şekillenmesi, görev ve sorumlulukların belirlenmesi, ilke ve amaçların saptanması, uygun yönetim kadrolarının ve mekanizmanın planlanması), “Performans” (işletmenin günlük ve stratejik yönetiminin, misyon ve ilkelere uygun olarak yürütülmesi ile ilgili mekanizmanın kurulması) ve “Uygunluk”tur (kontrol ve değerlendirme evresi).

TCMB Politika Faizi*	Merkez Bankası Döviz Rezervleri (27.05.2011, Milyar ABD doları)	91,40
1 Hafta Repo	Enflasyon (Mayıs 2011, TÜFE, Yıllık %)	7,17

*2011 yılı Mayıs ayı itibarıyla

Sayı: 22 Haziran 2011
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından üç ayda bir yayımlanır.

Türkiye Cumhuriyet
Merkez Bankası adına Sahibi ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Hüseyin Zafer

Baskı
Prestij Reklam

Yayın Kurulu
Cihan Aktaş, Tuğrul Gürgür,
Tangül Hınçal, Mesut Kümbetlioğlu,
Zeynep Özge Yetkin, Mehmet Tamur,
Canan Binal Yılmaz, Cem Gökçen,
Berkay Akışoğlu, Gonca Zeynep Özdemir,
Emel Demirgören, Özgür Balaban

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
İstiklal Cad. No: 10 06100 Ulus - Ankara
Tel: (312) 507 50 00
e-posta: iletisimbilgi@tcmb.gov.tr
Ücretsiz dağıtılmaktadır.
Abonelik için: iletisimbilgi@tcmb.gov.tr